

**Partijprogramma's
Gemeenteraadsverkiezingen
2018-2022**

Inleiding

De invloed van het gemeentebestuur op de staat van het erfgoed is groot.

Wij, de vereniging Zaans Erfgoed, zijn niet ontevreden over de inzet van de gemeente de afgelopen jaren. Ook de samenwerking tussen de gemeente en het brede erfgoedveld is sterk verbeterd.

Maar alertheid op achteruitgang is in het erfgoedbeleid van het grootste belang: je kunt een monument maar een keer slopen of vernielen. En dat is in het verleden al te vaak gebeurd.

Het gaat er in eerste instantie niet om dat onze vereniging baat heeft bij een versterking van de impact van een goed erfgoedbeleid. Het gaat er meer om dat de leefomgeving voor de inwoners van Zaanstad waardevoller wordt door de instandhouding en versterking van de kwaliteit van het aanwezige erfgoedbezit.

Om die reden heeft onze vereniging in september 2017 een brief gestuurd aan alle fracties in de gemeenteraad met het verzoek een aantal aandachtspunten mee te nemen in hun verkiezingsprogramma's en later in het collegeprogramma. We hebben daarbij aangekondigd om voor de onderdelen 'erfgoed en monumenten' een vergelijking van de verkiezingsprogramma's op te stellen, deze te toetsen aan het gedachtegoed van onze vereniging en dit te publiceren.

Hieronder treft u de uitkomsten hiervan aan.

Verantwoording

Onze brief van september 2017 is aan tien fracties per email verzonden en aangekomen. Op de sites van vier fracties (POV, ZIP, DZ en een afsplitsing) konden geen emailadressen gevonden worden en de contactformulieren gaven een foutmelding. Van de huidige veertien fracties bestaan er twee uit een afsplitsing. Een daarvan doet dit jaar niet mee aan de verkiezingen en de ander is een nieuwe partij gestart (De Volksstem) die wel meedoet. Het ZOG is gewijzigd in Zaanstad voor Iedereen (ZVI). Verder doen er drie partijen nieuw mee in Zaanstad. Dat zijn Denk, de Partij Voor de Vrijheid (PVV) en de Partij voor de Dieren (PvdD). In totaal zijn er dus 16 partijen die meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen 2018.

Van alle partijen zijn de verkiezingsprogramma's gelezen en vergeleken met de aanbevelingen van onze brief van september 2017. En die aanbevelingen gaan over het volgende:

1. Houdt de erfgoedkwaliteit van de Zaanse Schans hoog
2. Geef het verspreide erfgoed in Zaanstad meer gezicht
3. Laat nieuwe Zaanse houtbouw ook echt Zaanse houtbouw zijn
4. Het erfgoed is nooit af en vraagt blijvende inzet.

Daarnaast is gekeken of een aantal onderwerpen in de programma's zijn benoemd die aansluiten bij het gedachtegoed van Zaans Erfgoed. Dat zijn:

5. Behoud van de buitengebieden (het slagenlandschap)
6. De samenwerking met de vereniging Zaans Erfgoed
7. Aandacht voor het Monetjaar in 2026
8. Een nieuw museum in Zaandam
9. Een frequente bootverbinding over de Zaan

Hierna geven we eerst een algemene indruk van de partijprogramma's en vervolgens vergelijken we de programma's op bovengenoemde onderwerpen met de visie van Zaans Erfgoed.

Is de overeenkomst met onze visie groot dan wordt dat positief gewaardeerd. Is de overeenkomst ver te zoeken dan wordt dat negatief gewaardeerd. Ten slotte wordt de waardering in scores uitgedrukt. Dit laatste

is natuurlijk subjectief, al is het maar omdat een nuancering ontbreekt bij een waardering in plussen en minnen. De score betreft dan ook slechts een indicatie.

Algemeen

Van de traditioneel grote partijen (CDA, D'66, PvdA, SP en VVD) zijn de programma's ouderwets degelijk en omvangrijk. Elk beleidsveld, zoals 'economie', 'wonen', 'zorg' of 'cultuur', wordt in een apart hoofdstuk beschreven en er zijn duidelijke inhoudsopgaven. CDA, PvdA en VVD besteden relatief veel aandacht aan erfgoed gerelateerde onderwerpen. Bij D'66 en de SP is dat beduidend minder.

Groen Links (GL) start haar programma origineel met een droombeeld van Zaanstad in het jaar 2040. Dat is maar liefst achttien jaar na afloop van de komende zittingsperiode en daardoor komt die droom een beetje vreemd over. Waarschijnlijk is aansluiting gezocht met de periode van het bouwprogramma van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Gelukkig wordt men na de droom wakker en er wordt dan per beleidsveld een visie gegeven, waar het erfgoed er jammer genoeg een beetje bekaaid af komt.

ROSA noemt zich Monumentenpartij. Dat komt in haar programma ook tot uiting door te starten met een uitgebreide beschrijving van haar visie op Zaanse erfgoed gerelateerde onderwerpen. Pas daarna wordt haar programma over de andere beleidsvelden beschreven.

Verrassend is de opzet van het programma van de Christen Unie (CU) door te starten met een uitgebreide historische beschrijving per dorp en haar visie daarop. Hierdoor komt de diversiteit van de verschillende gemeenschappen en hun identiteit in onze gemeente goed tot zijn recht. Het programma wordt vervolgd door een beschrijving per beleidsveld.

De Zaanse Inwoners Partij (ZIP) heeft net voldoende opgemerkt over het erfgoed om nog meegenomen te worden in de vergelijking.

De andere partijen, DENK, De Volkspartij, Partij voor Ouderen en Veiligheid (POV), PVV en ZVI reppen met geen woord over erfgoed. Daarom zijn zij buiten de vergelijking gehouden. Dat geldt ook voor de PvdD en DZ. PvdD merkt alleen op dat de subsidies voor o.a. Erfgoed-organisaties structureel omhoog moeten. Democratisch Zaanstad (DZ) meldt alleen dat zij subsidies voor cultureel erfgoed langer door wil laten lopen, maar wil ze wel afbouwen. (Voor de goede orde: vereniging Zaanse Erfgoed krijgt geen structurele subsidie en heeft daar ook nooit om gevraagd).

1. Houdt de erfgoedkwaliteit van de Zaanse Schans hoog

De vereniging Zaanse Erfgoed streeft naar een vrij toegankelijke Zaanse Schans dat qua stedenbouwkundige opzet en als levende woon- en werkbuilt met hoge toeristische aantrekkingskracht toch het karakter uitstraalt van de periode omstreeks 1850.

Het **CDA** heeft haar visie op dit gebied neergelegd in een speciale bijlage bij haar programma. Zij wil de kwaliteit als Zaanse dorp uit 1850 behouden, versterken en uitbreiden met o.a. een scheepswerf, traanstokerij en beschuittoren. Tevens wil het CDA de Ontwikkelstrategie 2030 realiseren. Een eensluitend verdienmodel moet ertoe leiden dat er meer geld vrijkomt voor een investeringsfonds.

De **CU** wil de kwaliteit van dit gebied behouden en ook de toestroom van toeristen mogelijk maken. De 'spin-off' van de toeristen moet beter worden benut. Verder wil zij de Schans publiek toegankelijk houden, dus geen hek om dit gebied.

D'66 wil de Schans koesteren en behouden.

GL wil de sfeer behouden, de **SP** wil de ontsluiting verbeteren en de **ZIP** wil er een camperplek bij.

De **PvdA** wil ook een eensluitend verdienmodel voor de Schans creëren en de balans tussen wonen, werken en toeristen op een goede wijze combineren. Zij wil ook de Ontwikkelstrategie 2030 realiseren.

ROSA wil zo min mogelijk panden naar dit gebied verplaatsen (maar op hun huidige plek handhaven). Wel wil zij een breder aanbod realiseren en dit gebied (geografisch) uitbreiden. ROSA wil bij de Schans een historische haven realiseren.

De **VVD** wil het erfgoed in dit gebied behouden en versterken, er een camperplek realiseren en de Schans centraal stellen als toeristisch transferpunt voor heel Zaanstad.

2. Geef het verspreide erfgoed in Zaanstad meer gezicht

De vereniging Zaans Erfgoed wil het versnipperde erfgoed in heel Zaanstad op haar huidige locaties handhaven, zodat de historie overal zichtbaar en afleesbaar blijft en zo het beeld van Zaanstad bepaalt.

Het **CDA** merkt hierover op dat zij de karakteristieke gebieden niet wil schenden door nieuwbouw.

De **CU** wil de herkenbaarheid en de Zaanse identiteit van de dorpskernen en buurten, die zij apart hebben beschreven, behouden. Tevens wil zij, i.s.m. de provincie, het religieuze erfgoed behouden.

D'66 koestert het industriële erfgoed en wil monumenten inpassen in onze moderne stad. De **ZIP** wil het erfgoed koesteren en de **SP** wil educatieve routes tussen het erfgoed en de dorpen creëren.

De **PvdA** legt de nadruk op het verspreide erfgoed en wil de kleine concentraties behouden. Zij noemt als concreet voorbeeld het houten ensemble op de hoek van de Van Goghweg en de Westzijde. De inrichting van de publieke ruimte mag, bij dergelijke (kleine) concentraties, geen afbreuk doen aan de identiteit. De dorpen wil de PvdA dorps laten.

ROSA schrijft in haar programma dat zij een menging voorstaat van nieuw- en oudbouw in de stedelijke bebouwing en wil ook, als het even kan, weer sloten (en paden) in de stad terugbrengen.

De **VVD** wil de (formele) stads- en dorpsgezichten behouden evenals het karakter van de dorpslinten.

Tevens willen zij het industriële erfgoed behouden door fabrieken om te bouwen tot woningen.

Een aantal partijen noemen expliciet de Zaanbocht in Wormerveer als historisch aandachtsgebied. Dit zijn: het CDA, de CU en VVD.

3. Laat nieuwe Zaanse houtbouw ook echte Zaanse houtbouw zijn

Vrije interpretaties van de Zaanse houtbouw hoeft voor de vereniging Zaans Erfgoed geen beletsel te zijn. Echter imitaties van deze bouwstijl moeten qua vormgeving en materialisatie wel historisch verantwoord zijn om verwatering van het 'merk' Zaanse houtbouw te voorkomen.

Het **CDA** wil eigenaren van (houten) monumenten op hun verantwoordelijkheid wijzen om de centrale kenmerken van deze bouwstijl zichtbaar te houden c.q. in beeld te brengen.

De **CU** wil (originele) houtbouw langs de oevers van de Zaan.

De **PvdA** wil nieuwe Zaanse houtbouw uitgevoerd zien in de traditionele Zaanse architectuur. Men is niet tegen vernieuwing en innovatie, maar dan wel met behoud van de traditionele vormen en materiaalgebruik.

De overige partijen hebben zich hier niet over uitgelaten.

4. Het Erfgoedbeleid is nooit af en vraagt blijvende inzet

Naar het oordeel van de vereniging Zaans Erfgoed zijn er de afgelopen jaren goede stappen gezet. Toch blijkt dat het beter kan en moet.

Het **CDA** wil op dit vlak vooral alert blijven.

De **CU** wil de afdeling Monumenten versterken, met name waar het 'Toezicht' betreft. Ook hecht de CU aan een stadsarcheoloog.

D'66 vraagt bijzondere aandacht voor het erfgoed bij de invoering van de Omgevingswet en de **ZIP** wil een update van de gemeentelijke erfgoedvisie.

De **PvdA** wil dat de gemeentelijke beleidsontwikkeling, met een actieve participatie van erfgoedorganisaties, onverminderd wordt voortgezet.

De **VVD** wil het huidige gemeentebeleid behouden en versterken.

5. Behoud van de buitengebieden (het slagenlandschap)

Het slagenlandschap vormt volgens de vereniging Zaans Erfgoed en onmiskenbaar onderdeel van ons erfgoed en moet daardoor zoveel mogelijk ongeschonden blijven.

Het **CDA** heeft een motie als bijlage in haar programma opgenomen waaruit blijkt dat zij onderzoek wil laten doen naar de mogelijkheden om de contouren van het buitengebied te beperken, zodat daar maximaal 5.000 woningen gebouwd kunnen worden.

Ook de **VVD** wil de groencontouren met enkele procenten, van het bestaande groen, beperken ten behoeve van woningbouw. Tevens wil de VVD het mogelijk maken dat eigenaren van woningen aan de lintbebouwingen achter hun woning een extra woning bouwen.

De **CU** doet geen algemene uitspraak in haar programma over waar woningbouw gewenst is, maar merkt wel op dat de open landschappen behouden moeten blijven en noemt daarbij expliciet de Woudpolder.

GL droomt in 2040 dat de buitengebieden oké zijn. Waaruit kennelijk mag worden afgeleid dat zij de buitengebieden wil handhaven. Ook wil zij het veenweidegebied brak houden.

Dit laatste wil de **PvdA** ook. De PvdA is van oordeel dat er geen woningbouw buiten de huidige stedelijke gebieden gerealiseerd mag worden. Zij beperkt zich tot binnenstedelijk bouwen. Wel wil zij toestaan, net als de VVD, dat eigenaren in de lintbebouwing achter hun woning een extra woning mogen bouwen.

ROSA wil het slagenlandschap ongeschonden laten, ook al gaat dat ten koste van de bouwopgaaf die aan Zaanstad is toegedacht. Zij wil, net als GL, de veenweidegebieden verbrakken en nauwgezet omgaan met het polderpeil.

De **SP** wil de buitengebieden ontsluiten voor voetgangers, fietsers, kano's en fluisterboten. Men wil de vrijwilligers, die actief zijn in de buitengebieden, faciliteren in hun activiteiten.

6. De samenwerking met de vereniging Zaaans Erfgoed

Het **CDA** is van oordeel dat de samenwerking met het erfgoedveld sterk is verbeterd en wil alert blijven dat dit zo blijft. Onze vereniging wordt niet bij naam genoemd.

De **CU** doet dat wel en wil de samenwerking continueren net als de **PvdA**. Ook **ROSA** merkt op dat de samenwerking tussen gemeente en onze vereniging prima is.

7. Aandacht voor het Monetjaar in 2026

Stichting Monet wil in 2026 een tentoonstelling in Zaanstad (doen) organiseren waar zo veel mogelijk schilderijen van Monet bekeken kunnen worden. Een dergelijke tentoonstelling vereist een lange voorbereidingstijd. De volgende partijen schrijven in hun verkiezingsprogramma expliciet hier hun medewerking aan te willen verlenen. Dit zijn: het CDA, GL, PvdA en VVD.

8. Een nieuw museum in Zaandam.

Een aantal politieke partijen wensen een nieuw museum in het centrum van Zaandam. De vereniging Zaaans Erfgoed juicht dit toe. De partijen die deze wens expliciet in hun verkiezingsprogramma hebben opgenomen zijn: het CDA, de CU, GL, PvdA en VVD.

9. Een frequente bootverbinding over de Zaan

De vereniging Zaaans Erfgoed vindt een bootverbinding op de Zaan belangrijk al is het maar dat daardoor het erfgoed langs de Zaan beter zichtbaar wordt. Een aantal partijen delen die mening kennelijk, want zij melden expliciet in hun programma's dat een bootverbinding om uiteenlopende redenen wenselijk is. Deze partijen zijn: het CDA, de CU, ROSA en de VVD.

Conclusies

Er zijn vier partijen die goed rekening hebben gehouden met het gedachtegoed van de vereniging Zaaans Erfgoed. ROSA komt als Monumentenpartij goed uit de bus, maar de Christen Unie en de Partij van de Arbeid delen de tweede plaats met slechts 1 plusje minder. Het Christen Democratisch Appel, de partij van de wethouder voor dit beleidsveld, staat op de derde plaats. Door haar standpunt over de groencontouren kreeg het twee pluspunten minder, anders was zij ook gedeeld tweede geworden.

Dat de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD) geen stevige middenpositie heeft veroverd, komt door hun standpunt over de groencontouren. Nu scoort zij gelijk aan Groen Links, die zonder haar groenbeleid in de onderste regionen terecht zou zijn gekomen en dan gelijk had gestaan met de Socialistische Partij. De Zaanse Inwoners Partij eindigt als laatste met 1 plusje minder dan de SP.

	CDA	CU	D'66	GL	PvdA	ROSA	SP	VVD	ZIP
Zaanse Schans	+++	++	+	+	++	+++	+	++	+/-
Verspreid Erfgoed	+	++	+	0	++	++	+	+	+
Zaanse houtbouw	++	+	0	0	++	0	0	0	0
Blijvende inzet Erfgoedbeleid	++	+++	+	0	++	++	0	++	+
Behoud buitengebieden	--	+	0	++	++/-	+++	+	--	0
Samenwerking Ver. ZE	+	+	0	0	+	+	0	0	0
Monetjaar 2026	+	0	0	+	+	0	0	+	0
Nieuw museum Zaandam	+	+	0	+	+	+	0	0	0
Bootverbindingen Zaan	+	+	0	0	0	+	0	+	0
Totalen	10	12	3	5	12	13	3	5	2